

Nr. 250 *** NIEUWS VAN HER EN DER *** september 2016

Uitgave van Afrika-Europa Netwerk E-mail: cmbr@knr.nl Web www.afrikaeuropanetwerk.nl

**Europese ontwikkelingshulp als instrument om Afrikaanse migranten te weren
Europa schakelt Afrikaanse landen in om de vluchtelingen crisis te bezweren. Maar
waarom zouden zij zich engageren? Het zogenaamde partnerschap lijkt volledig
geschoeid op Europese leest. Dat is op lange termijn ook voor de EU zelf nadelig.**

De vluchtelingen crisis waarover zoveel wordt gesproken in de EU is voor Afrika geen *big deal*. Het gros van de Afrikaanse migratie vindt namelijk plaats binnen eigen continent: zo'n 52 %. De migratie naar Europa is een stuk kleiner: 29 %. Toch staat juist die intercontinentale migratie tegenwoordig centraal in de Europees-Afrikaanse partnerschappen.

De EU en Afrika werken al bijna tien jaar samen rond migratie. In november 2006 vond in Libië een conferentie plaats waarop de 'eerste gezamenlijke benadering van de EU en Afrika rond migratie' werd uitgewerkt. Aanvankelijk stonden punten als mensenrechten, werkcreatie en uitwisseling van studenten en academici op de agenda. Maar onder druk van de publieke opinie versmalde de agenda steeds verder en werd het tegengaan van migratie hoofdonderwerp. Het recente voorstel van de Europese Commissie om met verschillende Afrikaanse landen 'migratiepartnerschappen' af te sluiten, bevestigt die trend. Volgens de Commissie moeten die partnerschappen 'levens op zee redden, het aantal terugkeerders vergroten, migranten en vluchtelingen in staat stellen dicht bij huis te verblijven en, op langere termijn, derde landen te helpen om de onderliggende oorzaken van irreguliere migratie aan te pakken'. Om dat doel te bereiken zal Europa met bepaalde landen een 'pact' afsluiten, waarbij geld wordt gegeven in ruil voor samenwerking.

Maar van een echt partnerschap is volgens Anna Knoll van het *European Centre for Development Policy Management* (ECDPM) geen sprake. 'Het enige doel van de partnerschappen is migratie naar Europa te beperken en de Europese verantwoordelijkheid te ontwijken.' Dat vermoeden wordt versterkt door het principe van conditionaliteit. Partnerlanden die goed scoren bij het tegenhouden van migranten, worden financieel beloond. Wie onvoldoende resultaten behaalt, kan worden gestraft. Bijvoorbeeld door beperkingen in de huidige handelsrelaties. Paul van den Berg van Cordaid is van mening dat dit soort partnerschappen het internationaal aanzien van de EU ernstig schaden. 'Wat is je woord over mensenrechten nog waard als je uit eigenbelang afspraken maakt met presidenten van landen als Soedan en Kenia, die ook worden gezocht door het Internationaal Strafhof van den Haag?'

Onderzoekers pleiten steeds vaker voor een holistische aanpak van migratieprocessen, een aanpak die inspeelt op jarenlange migratiepatronen. Mensen moeten zich vrij en veilig kunnen verplaatsen. Idealiter halen zowel de migranten als de ontvangende landen hun voordeel uit dat soort migratie. Die benadering kan dan worden aangevuld met crisisresponsmechanismen. Volgens OECD-cijfers (*World Migration in Figures*, 2013) is bijna een kwart van de Afrikaanse emigranten hooggeschoold. Eugenio Ambrosi van de *International Organisation for Migration* zegt dan ook dat het 'tijd is dat Europa en Afrika hun blik samen op de

toekomst richten en nadenken over mobiliteits- en migratiemanagement waaruit ze beide voordeel halen.’ (Bron: MO*, Goele Geeraert, 2/9/2016)

Internationale banken ondergraven politiek en economie van Mozambique

In 2013 sloten twee internationale banken, het Zwitserse Credit Suisse en het Russische VTB, een deal met de Mozambikaanse overheid rond een lening van 850 miljoen dollar tegen een rente van 8,5 %. Deze zou worden besteed om de vissersvloot uit te breiden. In het geheim werd echter nog eens 1,1 miljard geleend aan twee staatsbedrijven, zonder dat het Mozambikaanse parlement daarvan op de hoogte was. Nu plukt Mozambique de zure vruchten van deze leningen. De roep om niet alleen de betrokken ambtenaren, maar ook de banken verantwoordelijk te stellen klinkt luid.

Van 2001 tot 2014 was Mozambique een van de snelst groeiende economieën ter wereld. De groei was vooral gebaseerd op enkele megaprojecten voor het winnen en exporteren van grondstoffen als aluminium en kolen. Buitenlandse bedrijven maakten grote winsten. Maar door gunstige belastingvoorwaarden waren de opbrengsten voor de Mozambikaanse regering klein, zeker als je de kosten meerekent voor de infrastructuur die de regering moest aanleggen voor de mijnen.

Door de prijsdaling op de internationale grondstoffenmarkt raakte de Mozambikaanse regering in grote problemen. In december 2015 gaf het IMF een lening om gemaakte schulden af te lossen. In april 2016 ontdekten onderzoeksjournalisten de geheime deal die was gemaakt met Credit Suisse en VTB. Het ging om leningen die niet waren goedgekeurd door het Mozambikaanse parlement, wat indruist tegen de grondwet van het land. Na de onthulling stopte de IMF met leningen, vervolgens deden de Wereldbank en westerse landen hetzelfde. In Groot-Brittannië, waar de kantoren van de twee banken zijn van waaruit de leningen zijn verstrekt, loopt een onderzoek naar de financiële praktijken die hebben plaatsgevonden en of deze wel door de beugel kunnen.

Mozambique zit met de gebakken peren. De waarde van de metical, de lokale munt, is sinds midden 2015 met 50 % gedaald ten opzichte van de dollar. Omdat zoveel goederen worden geïmporteerd heeft dit geleid tot enorme prijsstijgingen. Een ander gevolg is dat de schulden, die in dollars zijn verstrekt, nauwelijks nog kunnen worden afgelost. Mozambique's schuld wordt nu geschat op \$11.6 miljard, 93% van het BNP. De regering heeft inmiddels forse bezuinigingen aangekondigd. Vanuit het maatschappelijk middenveld in Mozambique klinkt steeds luider de roep om betrokken ambtenaren en politici ter verantwoording te roepen. Ze zeggen dat het Mozambikaanse volk niet gestraft mag worden op grond van dit soort illegale deals. Maar dat niet alleen; ook de verstrekkers van de leningen dragen verantwoordelijkheid, vinden zij. “Vanwege het algemeen welzijn en de voortgaande verarming van het Mozambikaanse volk, willen wij niet en accepteren wij niet en zullen wij niet deze illegale schulden betalen.” (Verklaring van 26 organisaties in Mozambique, juni 2016).

De internationale *Jubilee Debt Campaign* heeft zich aangesloten bij deze oproep. Ze roept Credit Suisse en VTB op om de schulden kwijt te schelden, hun volledige medewerking te verlenen aan een onderzoek en hun beleid aan te scherpen ten aanzien van leningen, zodat in de toekomst niet langer leningen worden verstrekt die indruisen tegen de grondwet van een bepaald land. Op de site van de Engelse Jubilee Debt Campaign kunt u deze actie onderschrijven. Zie: <http://jubileedebt.org.uk/actions/tell-credit-suisse-vtb-drop-secret-loans-mozambique>